

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน  
วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1  
ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับ  
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม  
เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระดับ  
ปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน  
ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามระดับ  
การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประเด็นปัญหา มีดังนี้  
การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร  
ท้องถิ่น ขาดผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างชัดเจนและดำเนินการอย่างเป็น  
รูปธรรม การวางแผนงานด้านวิชาการ ขาดการวางแผนงานด้านวิชาการ ขาดการมีส่วนร่วม  
จากทุกภาคส่วน ขาดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอน  
ขาดการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างจริงจัง ขาดการจัดกระบวนการ  
เรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ไม่

ประเมินจากสภาพจริง ขาดการวิจัยเพื่อพัฒนางานในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย ขาดการนิเทศติดตาม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ขาดการแนะแนวอย่างใกล้ชิด ความสำเร็จในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนมีน้อย ชุมชนยังมีส่วนร่วมทางวิชาการน้อย บุคลากรที่จะประสานงานกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมี ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ขาดความเชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา การ คัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ไม่ตรงกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำ อีก ทั้งขาดงบประมาณในการจัดหาพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างชัดเจน และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จากทุกภาคส่วน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูจัดการ เรียนการสอน โดยใช้หลักนักเรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องการมีครูเข้าอบรมพัฒนาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน พร้อมทั้งกำหนดระเบียบการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน และตรงกับหลักสูตรสถานศึกษา ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดหาและพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มี การนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ในหลากหลายรูปแบบ มีการแนะแนวการศึกษาให้กับ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีผู้ ประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบและสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา จัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ควรตรง กับหลักสูตรสถานศึกษา หางบประมาณสำหรับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4. การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ [Best practices] ของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ควรมีกระบวนการตามขั้นตอนต่อไปนี้ในการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1. การวิเคราะห์บริบท ของสถานศึกษาเพื่อการบริหารการศึกษาในอนาคต
2. การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล
3. การนำองค์การและเทคโนโลยีการศึกษา
4. การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์
5. การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ
6. การบริหารการเปลี่ยนแปลง
7. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
8. การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้
9. การปฏิบัติที่เป็นเลิศทางการบริหาร โดยการบูรณาการหลักการบริหารสู่การ

ปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยกระบวนการกระตุ้นและรวบรวมความคิดสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นและเปิดรับความคิด
- ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอความคิด
- ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุง
- ขั้นตอนที่ 4 นำความคิดไปปฏิบัติ
- ขั้นตอนที่ 5 ทบทวนเพื่อขยายผลความคิด
- ขั้นตอนที่ 6 ยกย่อง ชมเชย และประกาศความสำเร็จ
- ขั้นตอนที่ 7 วัดผล ทบทวน และปรับปรุง

โรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ รายละเอียด

ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านน้ำเพียง มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการอ่านออกเขียนได้ของ

นักเรียน

2. โรงเรียนบ้านหนองหิน มีการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ICT โรงเรียนบ้านเปลือยน้ำสามัคคี มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านศิลปะ
3. โรงเรียนบ้านเหล่าผักหวาน มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การเพาะเห็ดฟาง”
4. โรงเรียนบ้านหัวขัว มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. โรงเรียนบ้านห้วยทราย มีกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการอ่าน และการเขียน “เพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง อ่านเขียนเรียนรู้คำ”

6. โรงเรียนบ้านบ่อน้อยหนองจ้าวสว่างวิทย์ มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนเรียนรู้ภาษาไทย
7. โรงเรียนบ้านหนองกงเต่า มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ศูนย์ วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน
8. โรงเรียนบ้านป่ากุงหนา มีการจัดการเรียนการสอน ICT ในโรงเรียน
9. โรงเรียนบ้านโนนแดงมะขามหวาน มีผลสัมฤทธิ์ที่จิตเป่าเราทำได้
10. โรงเรียนบ้านไพรวัลย์ปอแดง มีโครงการตัดผมนักเรียนชาย
11. โรงเรียนบ้านแก่นเท่า มีธรรมศึกษา ป้องเด็กไทยไร้ศีลธรรม
12. โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ มีโครงการเลี้ยงปลาในกระชัง
13. โรงเรียนบ้านฝายป่าบัว มีโครงการประกวดรีไซเคิล
14. โรงเรียนบ้านกุดแคน มีการเรียนรู้ทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
15. โรงเรียนบ้านอุปราษ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนักเรียน
16. โรงเรียนบ้านลิ้นฟ้า มีแผนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
17. โรงเรียนบ้านไคร่นุ่นราษฎร์บำรุง มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยการร้องสรภัญญะ

## อภิปรายผล

ผลการศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อภิปรายผลดังนี้

1. ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา มี ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}=3.91$ ) ครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}=3.95$ ) โดยรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}=3.94$ ) แยกเป็นราย ด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต้องดำเนินงานบริหาร วิชาการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ประสานสอดคล้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม คำดี (2548 : 156-170) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ ขาวนอก (2544 : 84-86) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเอกชนในจังหวัดหนองคาย พบว่า รวมทั้ง 7 ด้าน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 4 ด้านที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ ด้านห้องสมุด ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการเรียนการสอน ส่วนอีก 3 ด้านที่เหลือมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ ขาวนอก (2544 : 84-86) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าเมื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่า ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนกับผู้บริหารโรงเรียน มีระดับปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีก 5 ด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย สมสงวน (2545 : 83) ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับ ความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่าความต้องการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำแนกตามที่ตั้งโรงเรียนโดยภาพรวม

พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ตั้งในเทศบาลมีความต้องการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูผู้สอน ในโรงเรียนที่ตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนจำแนกตาม เพศ ประสิทธิภาพของครูผู้สอนและขนาดโรงเรียนพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ประสิทธิภาพของครูผู้สอน โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีประสิทธิภาพสอนระหว่าง 21 - 30 ปี มีความพึงพอใจมากกว่า ครูที่มีประสิทธิภาพสอนตั้งแต่ 10 ปีลงมา 11 - 20 ปี และ 31 ปีขึ้นไป ที่ตั้งโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลมีความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าครูที่สอนใน โรงเรียนที่ตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับที่จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียนพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 17 ด้าน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

### 3.1 ประเด็นปัญหา มีดังนี้

การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาขาดผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างชัดเจน และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

3.1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ ขาดการวางแผนงานด้านวิชาการ ทั้งการมีส่วนร่วม วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา จากทุกภาคส่วน

3.1.2 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ขาดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอน

3.1.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ขาดการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างจริงจัง

3.1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ขาดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ

3.1.5 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ไม่ประเมินจากสภาพจริง

3.1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ขาดการวิจัยเพื่อพัฒนางานในสถานศึกษา

3.1.7 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย

3.1.8 การนิเทศการศึกษา ขาดการนิเทศติดตาม การเรียนการสอนอย่าง

ต่อเนื่อง

3.1.9 การแนะแนว ขาดการนิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอนอย่าง

ใกล้ชิด

3.1.10 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ยังขาดความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.1.11 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ชุมชนยังมีส่วนร่วมทางวิชาการน้อย

3.1.12 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ขาดบุคลากรที่จะประสานงานกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

3.1.13 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ขาดการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง ขาดงบประมาณ

3.1.14 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ขาดความเชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.15 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หนังสือเรียนไม่ตรงกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำ

3.1.16 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขาดงบประมาณในการจัดหา พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย

3.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

3.2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างชัดเจน และดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

3.2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ โรงเรียนต้อง วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จากทุกภาคส่วน มาใช้ในการวางแผน

3.2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักนักเรียนเป็นสำคัญ

3.2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรส่งครูเข้าอบรมพัฒนาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

3.2.6 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ควรกำหนดระเบียบการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจนและตรงกับหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรกำหนดให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2.8 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ควรจัดหาและพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3.2.9 การนิเทศการศึกษา ควรแต่งตั้งผู้นิเทศติดตาม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ในหลากหลายรูปแบบ เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

3.2.10 การแนะแนว ควรให้มีครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว และดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรสร้างความตระหนักของบุคลากรในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3.2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ควรแต่งตั้งผู้ประสานงานอย่างชัดเจน

3.2.14 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ควรแต่งตั้งผู้ดำเนินงานและทางงบประมาณมาสนับสนุน

3.2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ควรจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน



3.2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ควรคัดเลือกที่ตรงกับหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีงบประมาณสำหรับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัยของวรเชษฐ์ จันทร์ภิรมย์ (2545 : 55) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทุกด้าน ทั้ง 9 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการเรียน การสอน ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ด้านการบริหารโครงการ ด้านการวิจัยและการพัฒนาและการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการประเมินผลงาน ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรใหม่ ข้อเสนอแนะ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระหลักสูตรการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ข้อเสนอแนะ ควรจัดรวมโรงเรียนของห้องเรียนที่อยู่ใกล้เคียงเข้าด้วยกัน ปัญหาทางด้านการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล คือการวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพที่แท้จริง ข้อเสนอแนะ ควรมีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศภายใน คือ การขาดการวางแผนการนิเทศ ข้อเสนอแนะ การวางแผนและการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการนิเทศภายใน ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ คือ ขาดการส่งเสริมและการพัฒนาให้ครูได้ศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะควรวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็น ไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยการพัฒนา คือครูและบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน ข้อเสนอแนะควรดำเนินการส่งเสริมและจัดอบรมให้ความรู้และการทำวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารโครงการทางวิชาการคือ ขาดการกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ ควรวางแผนในการจัดทำโครงการทางวิชาการ โดยต้องกำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารระบบสารสนเทศคือ ขาดการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนา ข้อเสนอแนะควรจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้

ครบทุกด้าน และปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านประเมินผลงานทางวิชาการคือ ขาดการวางแผนในการประเมินผลงานทางวิชาการ

4.การปฏิบัติที่เป็นเลิศ [ Best practices] ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้มีการนำการปฏิบัติเลิศมาช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิบัติที่เป็นเลิศ [ Best practices] มีกระบวนการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์บริบท ของสถานศึกษาเพื่อการบริหารการศึกษาในอนาคต
2. การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล
3. การนำองค์การและเทคโนโลยีการศึกษา
4. การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์
5. การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ
6. การบริหารการเปลี่ยนแปลง
7. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
8. การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้
9. การปฏิบัติที่เป็นเลิศทางการบริหาร โดยการบูรณาการหลักการบริหารสู่การ

ปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยกระบวนการกระตุ้นและรวบรวมความคิดสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นและเปิดรับความคิด

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอความคิด

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 นำความคิด ไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวนเพื่อขยายผลความคิด

ขั้นตอนที่ 6 ยกย่อง ชมเชย และประกาศความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 7 วัดผล ทบทวน และปรับปรุง

สอดคล้องกับ คำกล่าวของ วิจารณ์ พานิช (2548 : 12) ที่ว่า วิธีการจัดการความรู้ที่ง่าย คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิธีการทำงานแบบ Best Practice องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ การมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของหน่วยงานต่างๆ ที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านแนวคิด กระบวนการวางแผน การ

ดำเนินงานตามแผน การประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการเผยแพร่วิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เพื่อให้หน่วยงานอื่นได้นำไปปรับใช้

## ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถนำมาสรุปรวมเป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น

1.1 โรงเรียนขนาดเล็กควรมีการพัฒนาบุคลากร มีการประชุมวางแผนอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา ก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.2 โรงเรียนขนาดเล็กควรจัดกระบวนการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและตามความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.3 โรงเรียนขนาดเล็กควรเน้นการแนะแนวให้ความรู้ แนวทางการศึกษาต่อให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

### 2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ควรมีการรวบรวม นวัตกรรมและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ต่อไป